

Ambalajlı Su Üretiminin Boyutları, Ticareti, Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Su Haktır, Susuzluk Engeldir:
Her Damla İnsanlık İçin!

Su, yaşamın temel taşıdır. Sağlıklı, düzenli ve yeterli içme suyuna erişim, bir insan hakkı olarak herkes için mümkün olmalıdır. Geçmişte kuyular, tulumbarlar, doğal kaynaklar ve musluklar aracılığıyla kolayca ulaşılan içme suyu, günümüzde kirlilik, kuraklık ve susuzluk gibi nedenlerle farklı bir boyuta evrilmiştir. Bu durum, plastik ve cam gibi ambalajlarla suyun üretilip satıldığı bir sektörü doğurmuştur.

Ambalajlı suyun tarihi, 19. yüzyılın ortalarına kadar uzanır. Özellikle 1840'lar ve 1850'lerde Avrupa'da doğal mineralli sular şişelenerek piyasaya sunulmuş, bu suların sağlık üzerindeki olumlu etkileri öne çıkarılmıştır. ABD'de ise 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında ambalajlı su ticareti yaygınlaşmıştır. Bugün ambalajlı su, dünyanın her köşesinde, hatta en kırsal bölgelerde bile yaygın bir tüketim ürünü haline gelmiştir. Milyarlarca plastik ve cam şişe ile damacanalara, dev bir pazar yaratmıştır. Bu bilgi notu, ambalajlı su üretimini ve piyasasını genel hatlarıyla ele alarak sektörün yol açtığı sorunlara çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır.

Dünyada Ambalajlı Su Üretiminin Boyutları ve Sorunları

Ambalajlı su sektörü, dünyada hızla büyüyen bir alan. Su kaynaklarının azalması, temiz suya erişim ihtiyacı, kentleşme ve değişen tüketici alışkanlıkları, bu büyümenin temel nedenleri arasındadır. 2023 itibarıyla küresel ambalajlı su pazarının değeri 300 milyar ABD dolarını geçmiş durumda ve her yıl yaklaşık yüzde 6 oranında büyümektedir.

Bu pazarın büyümesini sağlayan başlıca unsurlar şunlardır:

Sağlık ve hijyen kaygıları: Özellikle gelişmekte olan ülkelerde temiz suyun bulunmaması, ambalajlı suyu cazip bir seçenek haline getiriyor.

Kentleşme ve hızlı yaşam: Büyük şehirlerdeki yoğun tempo, insanları pratik ve hijyenik ambalajlı suya yönlendiriyor.

Markalaşma ve pazarlama: Şirketler, premium ürünler ve etkili kampanyalarla pazarı genişletiyor.

Ambalajlı su üretimi ve tüketimi, ülkeler bazında büyük bir ekonomik faaliyet. Öne çıkan ülkeler ise şunlardır:

ABD: Nestlé, Dasani ve Aquafina gibi markalarla dünyanın en büyük pazarı. Yıllık tüketim 50 milyar litreyi aşıyor.

Çin: Wahaha ve Nongfu Spring gibi yerel markalarla 45 milyar litreye yakın tüketimle dikkat çekiyor.

Hindistan: Temiz su sorunu ve nüfus artışı nedeniyle Bisleri, Kinley gibi markalar yaygın.

Avrupa: Evian, Perrier ve San Pellegrino gibi markalarla global pazarda güçlü bir konumda.

Sektör büyürken, plastik kirliliği ve sürdürülebilirlik gibi çevresel sorunlar geleceğini şekillendiriyor.

Ambalajlı Su Sektörüne Yönelik Eleştiriler

Ambalajlı su, kolaylık sağlasa da çevresel, sosyal ve ekonomik açılardan eleştiriliyor. Başlıca eleştiriler şunlardır:

Plastik Kirliliği ve Çevresel Etkiler

- Tek kullanımlık plastikler doğada birikiyor, geri dönüşüm oranları düşük kalıyor ve çevre kirliliği artırıyor.
- Okyanuslardaki plastik atıklar deniz yaşamını tehdit ederken, mikroplastikler insan sağlığını riske atıyor.
- Üretim ve dağıtım süreçleri yüksek karbon salınımıyla iklim değişikliğine katkıda bulunuyor.

Kaynakların Ticarileştirilmesi

- Su kaynaklarının şirketler tarafından özelleştirilmesi, özellikle kıtlık yaşanan bölgelerde adaletsizlik yaratıyor.
- Yerel halkın suya erişimi kısıtlanıyor, çevresel dengeler bozuluyor.

Sağlık ve Güvenlik Sorunları

- Plastiklerdeki BPA gibi kimyasallar suya karışarak sağlığı tehdit ediyor.
- Bazı ambalajlı suların musluk suyundan farkı olmadığı, hatta kirlilik içerdiği belirtiliyor.

Ekonomik ve Sosyal Adaletsizlik

- Ambalajlı suyun maliyeti, musluk suyuna göre çok yüksek; bu, düşük gelirli kesimler için yük oluşturuyor.
- Gelişmekte olan ülkelerde temel bir ihtiyaç ticarete dönüşerek eşitsizlik artırıyor.

Pazarlama ve Algı Sorunları

- “Doğal” ya da “sağlıklı” etiketiyle satılan bazı sular yanıltıcı olabiliyor.
- Lüks su markaları, suyu bir statü sembolüne dönüştürüyor.

Alternatiflerin İhmal Edilmesi

- Musluk suyu altyapısı yerine ambalajlı suya yönelim, daha sürdürülebilir çözümleri gölgeyor.
- Geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik çabaları yetersiz kalıyor.

Etik ve Yasal Eksiklikler

- Yasal düzenlemeler bazı ülkelerde zayıf, şirketler sorumluluktan kaçabiliyor.
- Üretim süreçlerinde şeffaflık eksikliği göze çarpıyor.

Bu sorunların çözümü için hükümetlerin sıkı düzenlemeler yapması ve temiz suya erişimi bir hak olarak koruması kritik önem taşıyor.

Türkiye’de Ambalajlı Su Sektörünün Durumu

Türkiye’de ambalajlı su sektörü, yeraltı su kaynakları, şehirleşme, sağlık kaygıları ve hijyen endişeleriyle büyüyor. Avrupa’nın önde gelen üreticilerinden biri olan Türkiye’de 200’den fazla ambalajlı su markası mevcuttur. Yıllık üretim, Türkiye Ambalajlı Su Üreticileri Derneği’ne (SUDER) göre yaklaşık 11 milyar litre. Ülke, Avrupa, Orta Doğu ve Asya’ya ambalajlı su ihracatı yapıyor. Ülkede kişi başına

yıllık ambalajlı su tüketimi 2023’te 130 litre civarında, büyük şehirlerde ise bu rakam daha da yüksek.

Pazarın liderleri arasında Erikli, Saka, Pınar, Hayat, Nestlé Pure Life ve Danone gibi markalar yer alıyor. Son yıllarda premium ve doğal kaynak sularına talep artışı dikkat çekiyor. 2023’te üretim 10,8 milyar litreye ulaşmış, ancak pandemi sonrası tüketim dalgalı bir seyir izlemiştir. Pazarın parasal büyüklüğü, enflasyonla birlikte 2021’den sonra hızla artmıştır. Kişi başına tüketim ise 2019’da düşüş yaşamıştır.

İhracatta ise 2018’den beri gerileme var. Ulaşım ve maliyet artışları nedeniyle 2023’te 127 milyon litre ihracatla 75 milyon ABD doları gelir elde edilmiş.

Öneriler

Musluk suyuna yatırım: Ambalajlı suya olan talebi azaltmak için merkezi ve yerel yönetimler musluk suyu altyapısını iyileştirilmeli, arıtma sistemleri güçlendirilmeli ve yoksulların sağlıklı suya düzenli, sürekli ve yeterli erişimi desteklenmeli.

Su kaynaklarının korunması: Şirketler suyun aşırı kullanımından kaçınmalı, hükümetler yeraltı kaynak sularını özelleştirmeyi sınırlamalı ve yerel hakları korumalıdır.

Sürdürülebilir ambalaj: Geri dönüştürülebilir ve biyolojik olarak parçalanabilen ambalajlar teşvik edilmeli, cam şişeler yaygın olmalıdır.

Tüketici farkındalığı: Ambalajlı suyun etkileri konusunda bilinçlendirme yapılmalı, yanıltıcı pazarlama denetlenmeli.

Yasal düzenlemeler: Şirketlerin sorumlulukları artırılmalı, süreçler şeffaf hale getirilmeli ve kırsaldaki su sorunlarına çözüm aranmalıdır.

Ambalajlı su sektörü büyürken, çevresel ve sosyal sorunlar yaratıyor. Sürdürülebilirlik, bilinçlendirme ve altyapı yatırımları, uzun vadeli çözümler sunabilir.

Bilim, Kültür, Eğitim, Araştırma, Uygulama, Üretim ve İşletme Kooperatifi
Çankaya Mah. Üsküp Cad. No: 16/14 Çankaya - Ankara
+ 90 553 211 38 97

 @ kalkinmaatolyesi

 kalkinmatolyesi

 info@ka.org.tr

 www.ka.org.tr

RIT Research Institute
on Turkey

Bu Bilgi Notu, Research Institute on Turkey tarafından desteklenmiştir. Projede yer alan görüşler Research Institute on Turkey'nin görüşlerini temsil etmez.